
РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

DOI: 10.25140/2410-9576-2021-1(24)-78-92

УДК 332.1-043.86:338.2

JEL Classification: Q01; R50

Ольга Чирва

доктор економічних наук, професор
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини (Умань, Україна)

E-mail: chyryva81@ukr.net. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5246-9001>**Наталія Осадчук**

кандидат економічних наук, ст. викладач
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини (Умань, Україна)

E-mail: n.osadchuk@udpu.edu.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5921-3869>**КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ
РОЗВИТКОМ НА ЛОКАЛЬНОМУ РІВНІ ЯК ПІДҐРУНТЯ ІНТЕГРАЦІЇ
ПРОСТОРОВОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

Анотація. У статті розглянуто підходи до розуміння економічного розвитку загалом та сталого розвитку, що покладено в основу сучасного розуміння концепції місцевого економічного розвитку. Удосконалено перелік факторів, що впливають на реалізацію цілей сталого розвитку регіону, що, на відміну від наявних, охоплює економічні, екологічні, соціальні та політичні та дозволяє усебічно охарактеризувати механізм управління сталим розвитком на локальному рівні як підґрунтя інтеграції просторового та регіонального розвитку. Розроблено концептуальний підхід до управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації, що ґрунтується на оцінці та збалансуванні конкурентних переваг. Особливої уваги потребує оцінка управління сталим розвитком та визначення проблем соціо-еколого-еконо-політичного характеру. Ефективність управління сталим розвитком регіону поєднує взаємопов'язані сфери: соціальну, економічну, екологічну та політичну та ефективно їх управління на локальному рівні як підґрунтя інтеграції просторового й регіонального розвитку. Авторами запропоновано концептуальний підхід до формування підсистем сталого розвитку регіону з його складовими, завданнями та функціями; моделювання принципів управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації здійснювати, ґрунтуючись на основних принципах.

Ключові слова: регіон; сталий розвиток; управління сталим розвитком регіону; механізм забезпечення управління сталим розвитком регіону.

Рис.: 2. Бібл.: 6.

Постановка проблеми. Сталий розвиток регіону становить сучасну парадигму використання наявних і потенційних можливостей забезпечення збалансованого розвитку регіону заради задоволення потреб теперішніх і майбутніх поколінь його мешканців. В основу

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

сталого розвитку регіону покладено цільові орієнтири просторової організації суспільних відносин, а саме: підвищення соціальних і економічних можливостей для забезпечення добробуту мешканців; підвищення енергоефективності регіону; забезпечення екологічної безпеки та раціонального природокористування; оптимальне врахування економічних та екологічних інтересів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання адаптації концепції сталого розвитку до вітчизняних умов, формування та реалізації державної та регіональної політики сталого розвитку, механізмів його економічного забезпечення досліджено у роботах Б. Буркинського, Т. Галушкіна, З. Герасимчука, М. Голубця, В. Данілова-Даніліяна, С. Дорогунцова, М. Долішнього, М. Згуровського, М. Кизима, П. Костюка, В. Кравціва, І. Лукінова, В. Приходька, С. Харічкова, М. Чумаченка.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Особливої уваги потребує оцінка проблем стійкості та збалансованості регіонального розвитку, можливостей оптимального співвідношення темпів економічного зростання та соціального розвитку, збалансованості робочих місць і трудових ресурсів, екологічної, економічної, соціальної та політичної складових регіону.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є обґрунтування концептуального підходу до управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації, що ґрунтується на оцінці та збалансуванні конкурентних переваг.

Виклад основного матеріалу. Поняття сталий розвиток (англ. Sustainable development) – загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їхні потреби в безпечному та здоровому довкіллі.

На думку З. Герасимчук, сталий розвиток – це процес забезпечення функціонування територіальної системи із заданими параметрами в певних умовах протягом тривалого проміжку часу, що веде до гармонізації факторів виробництва та поліпшення якості життя сучасних та майбутніх поколінь за умови збереження та поетапного відтворення цілісності навколишнього середовища [1].

І. Тарасенко пропонує таке твердження, що сталий розвиток – це керований процес гармонічних, закономірних, цілеспрямованих змін, основним результатом якого є не лише економічне зростання та суспільний добробут, але й ощадне використання всіх видів ресурсів та збереження навколишнього природного середовища [2].

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

На нашу думку, фактори, що впливають на реалізацію цілей сталого розвитку регіону, на відміну від існуючих, охоплюють економічні, екологічні, соціальні та політичні, що дозволяє усебічно охарактеризувати механізм управління сталим розвитком на локальному рівні як підґрунтя інтеграції просторового та регіонального розвитку.

Сучасний етап розвитку України як держави характеризується зміщенням акцентів державного регулювання регіонального розвитку в напрямку децентралізації адміністративно-фінансового ресурсу та передачі повноважень і відповідальності на місця. Перехід на траєкторію сталого розвитку за нинішнього рівня централізації управління та фінансових потоків є неможливим і тому на порядку денному – модернізація адміністративно-територіального устрою, децентралізація влади й реформа місцевого самоврядування, що дасть можливість сформувати організаційно-економічні засади розвитку регіонів України на засадах ефективного використання ендogenous потенціалу усіх без винятку регіонів держави. Синхронно має відбуватися фінансова децентралізація для подолання міжрегіональних та внутрішньорегіональних диспропорцій соціально-економічного розвитку. Принципово нового організаційно-ресурсного забезпечення потребує система заходів щодо використання соціального та економічного потенціалу ризикогенних територій, а також формування сучасних систем управління природно-техногенною та екологічною безпекою [3, с. 4].

Тому в цьому випадку під стійкістю треба розуміти динамічну стійкість, а додатковим фактором впливу на управління сталим розвитком регіону, за сучасних умов, є політичний фактор.

Сьогодні дослідники у сфері місцевого економічного розвитку оперують цілою низкою визначень цього поняття, серед яких можна виділити такі:

– збалансована діяльність місцевої громади та влади, спрямована на створення нових і вдосконалення наявних конкурентних переваг та формування сприятливих умов для місцевої економіки, гарантування просторового та екологічного порядку;

– процес, основним завданням якого є максимально ефективно використання людських і природних ресурсів відповідної місцевості для створення потрібної кількості робочих місць та забезпечення належного рівня добробуту в цій місцевості;

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

– процес зміцнення конкурентної позиції регіону та активізації його економічного зростання, підвищення добробуту, створення робочих місць, залучення інвестицій та підвищення якості життя для всіх мешканців громади на основі стратегічного партнерства влади, бізнесу, громадського сектору та інших важливих складових частин громади [4].

Проведене дослідження сучасних підходів до управління сталим розвитком регіону зумовило необхідність авторського трактування поняття «концептуальні засади сталого розвитку регіону», в основу якого покладено цільові орієнтири просторової організації суспільних відносин, збалансовані між інтересами жителів регіону, між соціальними й економічними можливостями; зорієнтовані на підвищення енегоефективності регіону та забезпечення екологічної безпеки й раціонального природокористування; оптимально враховуючи економічний та екологічний інтерес.

Розроблено концептуальний підхід до управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації, що ґрунтується на оцінці та збалансуванні конкурентних переваг – соціальних, економічних, екологічних та політичних, під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників, шляхом встановлення цілей, принципів, функцій, методів та інструментів сталого розвитку; виокремлення об'єктів, суб'єктів управління та факторів впливу, а також розробки й використання алгоритму прийняття управлінських рішень, щодо забезпечення сталого розвитку регіону відповідно до трьох прогностичних сценаріїв розвитку (песимістичного, реалістичного, оптимістичного).

Концептуальний підхід до формування підсистем сталого розвитку регіону включає наступні складові:

- 1) формулювання поняття «управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації»;
- 2) встановлення принципів, функцій та цілей сталого розвитку регіону в умовах децентралізації;
- 3) визначення функцій, які буде виконувати управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації;
- 4) визначення принципів, на яких буде ґрунтуватись управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації;
- 5) розробка й використання інструментарію оцінювання стану сталого розвитку регіону.

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Завданнями концептуального підходу до управління сталим розвитком регіону є:

- виявлення реальних і прогнозування потенційних загроз сталості розвитку регіону;
- розробка способів запобігання, мінімізації або ліквідації наслідків впливу загроз сталості розвитку регіону;
- підготовка економічних заходів, необхідних для забезпечення просування регіону;
- проведення оцінювання стану сталого розвитку регіону.

Функціями концептуального підходу до управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації, є такі:

- організація і координація робіт щодо розробки стратегії та програм розвитку регіону;
- планування показників оцінювання стану сталого розвитку регіону в умовах децентралізації;
- ідентифікація та оцінка загроз та ризиків стану сталого розвитку регіону в умовах децентралізації;
- коригування, запобігання та можливість адаптації до обставин, які змінюються та і стратегії розвитку регіону;
- моніторинг основних показників діяльності регіону та проведення оцінки сталості функціональних підсистем управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації;
- нейтралізація впливу внутрішніх та зовнішніх загроз на сталості розвитку регіону в цілому та на окремі його елементи зокрема.

Враховуючи вищезазначене, запропоновано моделювання принципів управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації здійснювати, ґрунтуючись на основних принципах (рис. 1).

Однак актуальними залишаються питання щодо практичного використання сучасних принципів управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації, проблематика вибору оптимального механізму сталого розвитку регіону в умовах децентралізації.

Об'єктами концептуального підходу до управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації виступає регіональна соціально-економічно-екологічна система, а суб'єктами концептуального підходу до управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації є стейкхолдери регіональної соціально-економічно-екологічної системи.

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА**Принцип системності та збалансованості вибору**

- для спостереження найбільш важливих індикаторів діяльності регіону, які відображають пріоритетні напрями їх сталого розвитку.

Принцип розроблення фактичних результатів економічних, екологічних, соціальних та політичних індикаторів діяльності регіону

- у розрізі різних його систем та підсистем.

Принцип встановлення періодичності формування звітної бази даних

- необхідність оперативного реагування, тобто своєчасне здійснення поточний контролю над окремими аспектами діяльності регіону.

Принцип встановлення критичних розмірів відхилень фактичних результатів реалізації цілей сталого розвитку від заданих в стратегії

- встановлюється величина допустимих відхилень.

Рис. 1. Моделювання принципів управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації

Джерело: сформовано авторами.

У сучасному економічному просторі доволі поширеним є управлінський підхід, за яким державні органи влади орієнтовані на постійне вдосконалення управлінських процесів, поліпшення основних параметрів і характеристик, зростання ефективності й підвищення кінцевих фінансово-економічних результатів реалізації цілей сталого розвитку.

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Моделювання процесу управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації уможлиблює виділення режимів стійкого, хиткого і кризового стану, для яких можуть використовуватися диференційовані стратегії локалізації загроз. Ідентифікація режиму функціонування здійснюється на основі шкали значень інтегрального показника сталого розвитку регіону [5].

Таким чином, розроблено механізм управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації представлено на рис. 2.

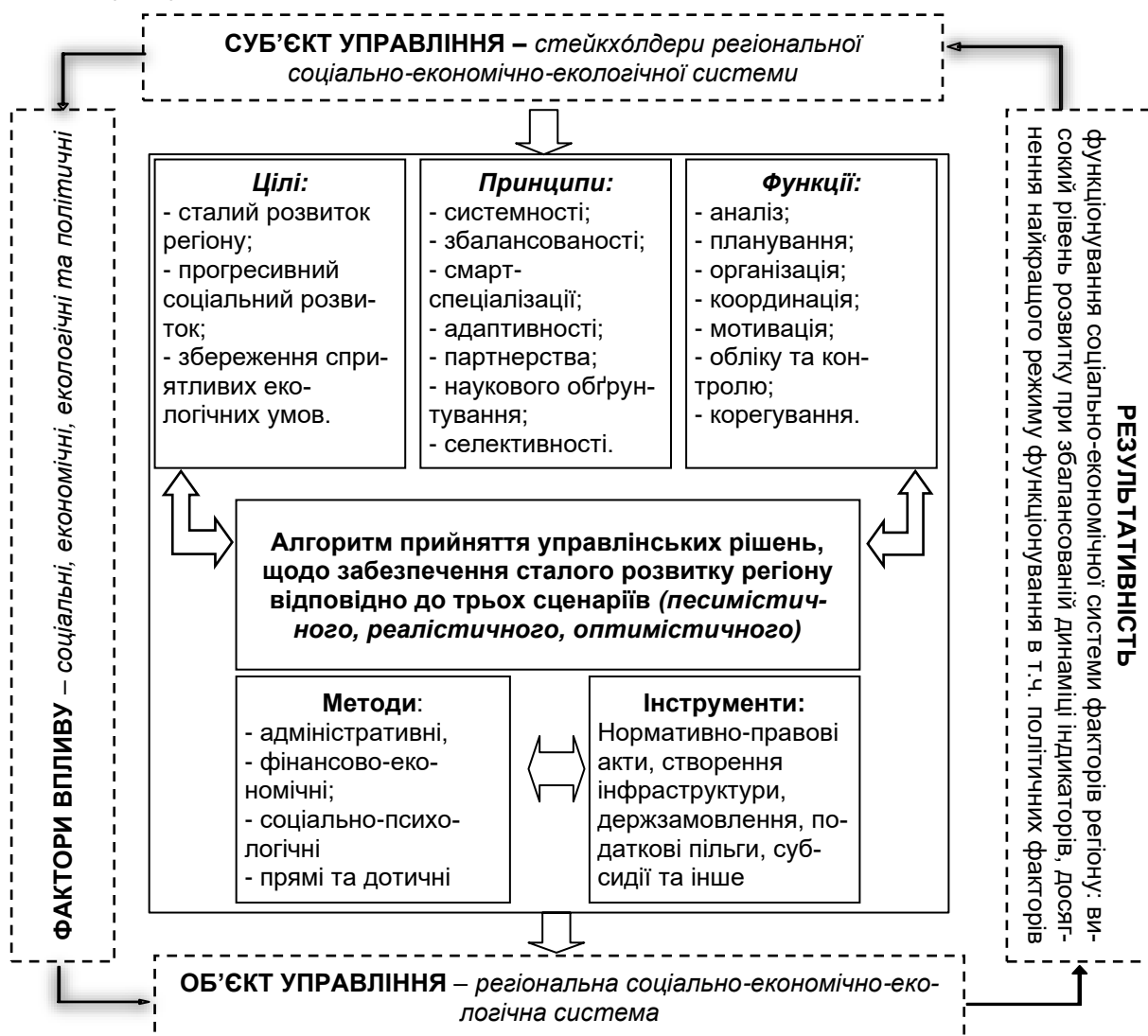

Рис. 2. Механізм управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації

Джерело: сформовано авторами.

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Основними цілями механізму забезпечення сталого розвитку регіону є:

- сталий розвиток регіону;
- прогресивний соціальний розвиток;
- збереження сприятливих екологічних умов.

Завдання механізму забезпечення сталого розвитку регіону при збереженні та покращення якості навколишнього середовища полягають у такому:

- 1) підвищення конкурентоспроможності економіки регіону;
- 2) зростання рівня та якості життя населення;
- 3) підтримка екологічної рівноваги у регіоні;
- 4) інституційне забезпечення сталого розвитку соціально-економічної системи регіону.

Децентралізація і управління не завжди враховують регіональну специфіку. Унаслідок цього потенційні можливості багатьох регіонів використовуються недостатньо. Розширення їхніх прав та повноважень в умовах децентралізації створюють сприятливу можливість здійснення комплексу заходів щодо стабілізації економічного та соціального розвитку регіонів та підвищення рівня та якості життя населення.

Підвищення рівня та якості життя населення в регіоні є багатоаспектним завданням, вирішення якого передбачає:

- створення умов для збереження та розвитку позитивної динаміки реальних грошових доходів населення, зниження рівня соціальної диференціації, стратифікації та забезпечення ефективної зайнятості працездатного населення;
- формування надійної системи соціальних гарантій та соціальної підтримки населення, покращення пенсійного забезпечення;
- покращення охорони здоров'я населення, формування здорового способу життя, розвиток масової фізичної культури та спорту, системи профілактичної медицини, а також зміцнення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я та спорту;
- забезпечення загальнодоступної безкоштовної освіти, підвищення якості та конкурентоспроможності освітніх послуг, створення передумов для більш високих темпів розвитку професійної освіти в галузі підготовки робітників високої кваліфікації відповідно до реальних потреб ринку праці;

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

– збереження та розвиток культурного потенціалу, історичної та культурної спадщини регіону, забезпечення доступності культурних цінностей для всіх верств населення;

– посилення боротьби зі злочинністю, поширенням наркоманії та алкоголізму, припинення нелегальних операцій та тіньового обороту в економічній діяльності;

– розвиток житлового будівництва, формування ринку доступного житла;

– інтенсивний розвиток транспортної та соціальної інфраструктури з метою формування комфортного середовища проживання населення регіону, що відповідає сучасним вимогам;

– вирівнювання рівня та якості життя населення, що проживає в регіоні.

Якість життя населення визначається середовищем життєдіяльності, його комфортністю, економічністю, безпекою. Забезпечуючи економічне зростання та вирішення соціальних проблем, органи влади на всіх рівнях управління повинні підтримувати екологічну рівновагу в навколишньому середовищі. Для цього необхідно:

– посилення державного регулювання у сфері використання та охорони природних ресурсів та навколишнього середовища;

– впровадження екологічно обґрунтованих технологій;

– підвищення вимог до суб'єктів господарювання щодо раціонального використання та відтворення природних ресурсів;

– створення ефективної системи контролю над довкіллям.

Забезпечення сталого розвитку регіону залежить від низки принципів, які є найважливішими складовими механізму управління.

1. Системність. При формуванні механізму сталого розвитку регіону суб'єкт і об'єкт управління розглядаються як єдине ціле. При цьому кожен елемент економіки регіону (галузь, підприємство) також представляються як підсистема з відповідними елементами. Аналогічно з позиції системного підходу можна структурувати економічну, соціальну, екологічну та політичну складові в системі сталого розвитку регіону.

2. Наукове обґрунтування. Виражається у постановці мети та конкретних завдань розвитку регіону з наукового погляду. У контексті нашого дослідження необхідність наукового обґрунтування забезпечення сталого розвитку регіону.

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

3. Економічність і результативність. Основний результат – забезпечення сталого розвитку регіону.

4. Інформативність. Необхідна організація постійного та своєчасного надходження інформації до керуючої системи про стан керованого об'єкта з метою своєчасного впливу або коригування прийнятих управлінських рішень.

5. Комплексність. Реалізація цього принципу передбачає розгляд регіону як комплексу взаємозалежних галузей і територіальних утворень, що входять до нього, що забезпечують процеси відтворення матеріальних, духовних, соціальних та екологічних благ.

6. Компетентність. Формування механізму сталого розвитку має базуватися на використанні знань, умінь, навичок та здібностей керуючого суб'єкта.

7. Ефективність. Реалізація цього принципу базується на узгодженості цілей із ресурсами та термінами їх досягнення.

Наступною складовою механізму забезпечення сталого розвитку регіону є функції, які можна класифікувати за різними ознаками. Залежно від спрямованості на результат прийнято виділяти такі основні функції управління:

1. Аналіз розглядається як можливість оцінки економічної, екологічної, соціальної та політичної складових з метою виявлення ризиків сталого розвитку регіону.

2. Планування, що передбачають визначення перспектив сталого розвитку регіональної системи у довго-, середньо- та короткостроковому періодах. Від прогнозування значною мірою залежить економічні, соціальні, екологічні та інші наслідки розвитку регіональної системи, ефективність використання всіх видів ресурсів. З іншого боку, прогнозування є основою розробки цільових програм розвитку регіонів. Планування дозволяє державним органам влади та органам місцевого самоврядування активно впливати на соціально-економічні процеси, сприяти вирішенню завдань, спрямованих на забезпечення сталого розвитку регіонів.

3. Організація спрямована на реалізацію запланованих заходів та проектів. Вони є невід'ємними функціями держави, що реалізуються на федеральному, регіональному та муніципальному рівнях. При цьому однією з ключових цілей державного регулювання регіонального розвитку є формування сприятливого ринкового середовища,

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

включаючи законодавчі, політичні, макроекономічні, соціальні, інфраструктурні та інші умови розвитку бізнесу. У зв'язку з цим державне регулювання доповнює механізм ринку та нівелює його обмеження. Воно включає:

- розробку збалансованої соціально-економічної політики держави та регіонів;
- формування організаційно-економічних структур, що забезпечують контроль за дотриманням норм регламентації поведінки суб'єктів господарювання та обслуговуючих їх структур;
- регламентацію діяльності суб'єктів господарювання як зведення законів, що визначають їхні права та обов'язки, міру взаємної відповідальності, у тому числі запровадження певних заборон, націлених на недопущення шкоди суб'єктам ринку та навколишньому середовищу.

4. Координація базується на поєднанні та узгодженості дій усіх суб'єктів і об'єктів механізму, спрямований на збалансований і сталий розвиток регіону.

5. Мотивація спонукає суб'єкти господарську діяльність до забезпечення сталого розвитку регіону з урахуванням їх стимулювання. Створення ефективних моделей мотивації в системі управління регіоном у сучасних умовах не тільки не втратило своєї значущості, а й набуло особливої гостроти. Жодна система управління не ефективно функціонуватиме, якщо в масштабах країни, регіону, окремої галузі або підприємства не буде розроблена ефективна система мотивації, яка спонукає забезпечувати ресурсозбереження та впровадження нових технологій.

6. Функція обліку і контролю орієнтована на об'єктивну оцінку досягнутих результатів та отримання інформації, яка потрібна для своєчасного коригування поставлених цілей. Держава контролює підприємства та організації всіх форм власності за допомогою різних видів та методів контролю, насамперед фінансового та податкового.

7. Корегування необхідне аби змінити рівень нестійкого розвитку до збалансованого і сталого розвитку регіону через усунення недоліків у соціальній, економічній та екологічній складових саме через вплив політичної складової.

Важливою складовою механізму забезпечення сталого розвитку регіону є методи управління, які можна класифікувати так:

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

- адміністративні, економічні та соціальні;
- прямого та непрямого впливу;
- використовувані у звичайних умовах розвитку та в періоди криз;
- застосовувані на федеральному, а також регіональному та місцевому рівнях.

Органи місцевого самоврядування активно використовують дані методи з урахуванням їхніх повноважень управління основну увагу повинні приділяти використанню внутрішнього потенціалу, структурним перетворенням економіки та підвищення її конкурентоспроможності, екологічним та соціальним проблемам.

Особливості регіонів визначають доцільність використання кожного конкретному випадку певного набору методів і інструментів управління. Особливу роль на всіх рівнях управління відіграють економічні методи, які дозволяють згладжувати структурні диспропорції в розвитку країни, регіону та муніципальних утворень, стимулювати розвиток підприємництва, використання інноваційних технологій, нарощування людського капіталу.

Вирішення соціальних завдань здійснюється за допомогою розробки та реалізації цільових соціальних програм, розвитку соціального партнерства та соціальної відповідальності бізнесу за забезпечення гідних умов праці та проживання громадян регіону за збереження екологічної рівноваги.

Таким чином, ефективне використання розробленого механізму дозволяє забезпечити сталий соціально-економічний розвиток регіону.

Громадська участь у виробленні та прийнятті рішень на місцевому рівні, від яких залежать умови життя локальних спільнот, що реалізується через інститути місцевого самоврядування та самоорганізації населення, є водночас і однією із складових частин досягнення сталості розвитку локальної спільноти на засадах інституційної рівноваги, і засобом підвищення дієвості реалізації Цілей сталого розвитку на локальному рівні через дії відповідних самоврядних організацій [6, с. 130].

Механізми залучення жителів територіальної громади до участі в сталому розвитку території визначені чинним законодавством, серед них, зокрема, такі:

- участь жителів у громадських слуханнях щодо питань життєдіяльності громади;

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

- заслуховування звітів голови громади та депутатів перед жителями громади;
- участь у проведенні відкритих сесій місцевих рад із вільним доступом жителів;
- споживання та використання в громадській, експертній та підприємницькій діяльності інформації щодо важливих рішень життєдіяльності громади, висвітленої на сайтах громад;
- участь у формуванні та поданні електронних петицій на сайті громади;
- участі у впровадженні партисипативного бюджетного планування тощо [5, с. 136].

Висновки і пропозиції. Під «управлінням сталим розвитком регіону» слід розуміти стан діяльності регіонів, за якого управління фінансово-економічною, соціальною, екологічною, кадровою, техніко-технологічною, ресурсною та політичною діяльністю здійснюється шляхом досягнення запланованих значень індикаторів розвитку в економічних, соціальних, екологічних та політичних сферах із властивими їм індикаторами рівноваги, що забезпечує збалансованість розвитку регіону загалом.

Важливою складовою механізму забезпечення сталого розвитку регіону є методи управління, які можна класифікувати на: адміністративні, економічні та соціальні; прямого та непрямого впливу; ті, які використовуються у звичайних умовах розвитку та у періоди криз; ті, які використовуються на державному, а також регіональному та місцевому рівнях. Таким чином, ефективне використання розробленого механізму дозволяє забезпечити сталий соціально-економічний розвиток регіону.

Список використаних джерел

1. Герасимчук З. Еколого-економічні основи формування та реалізації регіональної політики сталого розвитку (питання методології та практики) : автореф. дис. ... докт. екон. наук: спец. 08.10.01 «Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка» / З. Герасимчук. – Львів, 2002. – 47 с.
2. Тарасенко І. Методологічні основи сталого розвитку підприємств легкої промисловості: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / І. Тарасенко. – К., 2011. 32 с.
3. Територіальний розвиток і регіональна політика в Україні: виклики та пріоритети України [Електронний ресурс] / за ред. В. С. Кравців. – Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України, 2018. – 157 с. – Режим доступу: <http://ird.gov.ua/irdp/p20180701.pdf>.

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

4. Інструментарій місцевого економічного розвитку [Електронний ресурс] / Проект "Локальні інвестиції і національна конкурентоспроможність", АМР США, 2012. – Режим доступу: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-09/decentralizatsiya-i-formuvannya-polityky-regionalnogo-rozvytku-v-ukraini_0.pdf.

5. Приходько В. П. Шляхи реалізації пріоритетів інвестиційного забезпечення інноваційних проектів регіонального розвитку / В. П. Приходько // Ефективна економіка. – 2010. – № 5. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1603>.

6. Шевченко О. В., Романова В. В., Жаліло Я. А. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні: наук. доп. / за ред. Я. А. Жаліло. – К. : НІСД, 2020. – 153 с.

References

1. Herasymchuk, Z. (2002). *Ekoloho-ekonomichni osnovy formuvannia ta realizatsii rehionalnoi polityky staloho rozvytku (pytannia metodolohii ta praktyky) [Ecological and economic bases of formation and implementation of regional policy of sustainable development (issues of methodology and practice)]* [Doctor dissertation]. Lviv.

2. Tarasenko, I. (2011). *Metodolohichni osnovy staloho rozvytku pidpriemstv lehkoj promyslovosti [Methodological foundations of sustainable development of light industry enterprises]*. [Doctor dissertation].

3. Kravtsiv, V.S. (2018). *Terytorialnyi rozvytok i rehionalna polityka v Ukraini: vyklyky ta priorytety Ukrainy [Territorial development and regional policy in Ukraine: challenges and priorities of Ukraine]*. <http://ird.gov.ua/irdp/p20180701.pdf>.

4. Proekt "Lokalni investytsii i natsionalna konkurentospromozhnist", AMR SShA [Project "Local Investments and National Competitiveness", AMR USA]. (2012). *Instrumentarii mistsevoho ekonomichnoho rozvytku [Toolkit of local economic development]*. https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-09/decentralizatsiya-i-formuvannya-polityky-regionalnogo-rozvytku-v-ukraini_0.pdf.

5. Prykhodko, V.P. (2010). *Shliakhy realizatsii priorytetiv investytsiinoho zabezpechen-nia innovatsiinykh proektiv rehionalnoho rozvytku [Ways of implementing priorities for investment support of innovative projects of regional development]*. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, (5). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1603>.

6. Shevchenko, O.V., Romanova, V.V., Zhalilo, Ya.A. (Ed.). (2020). *Detsentralizatsiia i formu-vannia polityky rehionalnoho rozvytku v Ukraini [Decentralization and formation of regional development policy in Ukraine]*. NISD.

Отримано 17.05.2022

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

UDC 332.1-043.86:338.2

JEL Classification: Q01; R50

Olha Chyrva

Doctor of Economic Sciences, Professor
Uman State Pedagogical University
named after Pavlo Tychna (Uman, Ukraine)

E-mail: chyryva81@ukr.net. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5246-9001>

Natalia Osadchuk

PhD in economic sciences, art. teacher
Uman State Pedagogical University
named after Pavlo Tychna (Uman, Ukraine)

E-mail: n.osadchuk@udpu.edu.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5921-3869>

**A CONCEPTUAL APPROACH TO THE MANAGEMENT
OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT AT THE LOCAL LEVEL
AS A BASIS FOR THE INTEGRATION
OF SPATIAL AND REGIONAL DEVELOPMENT**

Abstract. *The article discusses approaches to understanding economic development in general and sustainable development, which is the basis of the modern understanding of the concept of local economic development. The list of factors affecting the realization of the region's sustainable development goals has been improved, which, unlike the existing ones, covers economic, ecological, social and political ones, and allows to comprehensively characterize the mechanism of managing sustainable development at the local level as a basis for the integration of spatial and regional development. A conceptual approach to managing the sustainable development of the region in conditions of decentralization has been developed, which is based on the assessment and balancing of competitive advantages. Special attention needs to be paid to the assessment of sustainable development management and the identification of socio-ecological-economic-political problems. Effective management of the sustainable development of the region combines interrelated spheres: social, economic, ecological and political and their effective management at the local level as a basis for the integration of spatial and regional development. The authors proposed a conceptual approach to the formation of subsystems of sustainable development of the region with its components, tasks and functions; modeling of the principles of managing the sustainable development of the region in conditions of decentralization should be carried out based on the main principles.*

Keywords: *region; Sustainability; management of sustainable development of the region; the mechanism for ensuring the management of sustainable development of the region.*

Fig.: 2. References: 6.

Бібліографічний опис для цитування:

Чирва О., Осадчук Н. Концептуальний підхід до управління сталим розвитком на локальному рівні як підґрунтя інтеграції просторового та регіонального розвитку. *Науковий вісник Полісся*. 2021. № 1(24). С. 78-92.